

KIRKON KESKUSRAHASTON AVUSTUSJÄRJESTELMÄ VUODESTA 2008 ALKAEN

I Avustuslinjauksia vuodesta 2008 alkaen

Avustusjärjestelmässä otetaan huomioon harkinnanvaraisten kehittämisavustusten osalta vuoden 2008 alusta lukien seuraavia periaatteita:

Yhteistyöhankkeiden tukeminen

1) Erilaisiin yhdistymis- ja yhteistyöselvityksiin myönnetään avustusta aiempaa tiukemmin ehdoin. Tärkeää on seurakuntien oma aktiivinen panos, joka ilmenee mm. riittävänä rahallisena omavastuu-osuutena hankkeissa.

2) Konkreettista yhteistyöhankkeista odotettavissa olevien hyötyjen tulee olla itsessään niin houkuttelevia, että erillistä tuntuvaa ”bonusta” tai porkkanarahaa liikkeelle lähtöön ei tarvita. Hankkeen säästöjen suuruudesta lisätuesta luovutaan. Avustusta myönnetään yhteistoiminta-hankkeiden käynnistämiskustannuksiin siten, että seurakunnilta edellytetään näissäkin omavastuuosuutta.

3) Tuomiokapitulien rooli muuttuu lausunnon antajasta päätöksentekijäksi. Tuomiokapitulit päättävät kehittämisavustusten myöntämisestä yhteistyöhankkeisiin (sekä yhdistymis- ja yhteistyöselvitykset että konkreettiset yhteistyöhankkeet). Nykyiseen keskusrahaston talousarvion kohtaan 390 (kapitulien yhteiset) siirretään määrärahaa avustusmäärärahoista tarkoituksena varata tuomiokapituleiden käyttöön nykyistä enemmän rahaa yhteistyö- ja yhdistymishankkeiden selvittelyyn ja tukemiseen.

Yhdistymisavustukset

1.1.2008 alkaen yhdistymisavustusten myöntöperusteet muuttuvat samanlaisiksi kuin kuntien vastaavien yhdistymisavustusten perusteet.

1) Yhdistymisavustusta maksetaan kolme vuotta.

2) Yhdistymisavustus muodostuu perusosasta ja lisäosasta. Perusosaa ja lisäosaa on selvitetty jäljempänä kohdassa 2.2.2 tarkemmin.

3) Mikäli yhdistyminen tapahtuu vuosien 2008 tai 2009 alussa, yhdistymisavustus maksetaan 1,8 -kertaisena. Mikäli yhdistyminen tapahtuu vuosien 2010 tai 2011 alussa, yhdistymisavustus maksetaan 1,4 -kertaisena.

4) Vuosien 2008 ja 2009 alussa toteutettavissa yhdistymisissä perusosaa korotetaan sellaisen seurakunnan osalta, jolle on vuosina 2002 – 2007 myönnetty vähintään kolmena vuotena harkinnanvaraista toiminta-avustusta.

5) Seurakuntayhtymän muodostamista tuetaan seuraavilla edellytyksillä:

a. Seurakuntayhtymän perustamiselle on kielellisiä perusteita

- b. Seurakuntayhtymän perustamiselle on maantieteellisiä perusteita
c. Muissa tapauksissa seurakuntayhtymän muodostamista tuetaan harkinnan mukaan.

II Avustusmuodot

1. Verotulojen täydennys

Kirkon keskusrahastosta annetun lain 9 § mukaan:

Verotulojen täydennystä myönnetään seurakunnalle, kun seurakunnan laskennallinen kirkollisvero ja maksuunpantu yhteisövero yhteensä läsnä olevaa jäsentä kohden alittaa kunnan asukastiheyden ja seurakunnan jäsenmäärän mukaan määräytyvän tasoitusrajan, joka on, sen mukaan kuin kirkkohallitus tarkemmin päättää, 65-80 prosenttia kaikkien seurakuntien läsnä olevaa jäsentä kohden laskettujen laskennallisten kirkollisverojen ja maksuunpantujen yhteisöverojen summan keskiarvosta.

Verotulojen täydennys on tasoitusrajan ja seurakunnan läsnä olevaa jäsentä kohden lasketun laskennallisen kirkollisveron ja maksettavan yhteisöveron erotus kerrottuna seurakuntien keskimääräisellä painotetulla tuloveroprosentilla ja seurakunnan läsnä olevien jäsenten määrällä sen vuoden lopussa, jonka tuloihin verotus kohdistuu. Jos seurakunnan tuloveroprosentti alittaa kaikkien seurakuntien keskimääräisen painotetun tuloveroprosentin, seurakunnan laskennallisena kirkollisverona käytetään kuitenkin seurakunnan maksettavaa kirkollisveroa.

Kirkkohallitus voi alentaa edellä mainituin tavoin laskettua verotulojen täydennyksen määrää sellaisen seurakunnan osalta, jonka omaisuuden tuotto on huomattava tai tuloveroprosentti avustusta saavien muiden seurakuntien tuloveroprosentteihin verrattuna alhainen ja jolle verotulojen täydennys, ottaen huomioon myös seurakunnan hyväksyttävät tarpeet ja toisten seurakuntien saamat avustukset, muodostuisi kohtuuttoman suureksi.

Kirkkohallitus voi alentaa verotulojen laskennallista täydennystä. Kirkkohallitus pyrkii mahdollisimman täsmällisesti kohdistamaan verotulojen täydennykset avustusta tarvitseville seurakunnille ja vastaavasti alentamaan täydennystä niiltä seurakunnilta, jotka eivät tilinpäätöstietojen mukaan ole avustuksen tarpeessa. Esimerkiksi tammikuussa 2007 tasattiin verovuotta 2005 seuraavasti: mikäli seurakunnalle oli myönnetty v. 2005 toiminta-avustusta enemmän kuin mitä olisi ollut tarpeen, tämä ylimääräinen avustus leikattiin verotulojen täydennyksestä. Seurakunta oli saanut liikaa toiminta-avustusta, mikäli vuonna 2005 vuosikatepoistot oli positiivinen. Tehdyn leikkauksen suuruus oli tällöin joko 1) vuosikatepoistot (osa avustuksesta on ollut liikaa), 2) myönnetty avustus v. 2005 (koko avustus on ollut liikaa) tai 3) verotulojen täydennys (ei voi leikata enempää kuin esitetty laskennallinen täydennys).

Edellä kuvattua verotulojen täydennyksen kohdentamista jatketaan tulevinakin vuosina.

2. Harkinnanvarainen toiminta-avustus

Kirkon keskusrahastosta annetun lain 9 a § mukaan:

Harkinnanvaraista avustusta voidaan myöntää seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle, jos se syrjäisen sijainnin, pitkien välimatkojen, saaristo-olojen, jäsenmäärän pienuuden, rakennushankkeiden, seurakuntien yhteistoiminnan ja seurakuntatalouden kehittämisen tai muiden erityisten syiden johdosta on taloudellisen tuen tarpeessa.

Kirkkohallitus voi myöntää harkinnanvaraista avustusta määräajaksi myös tarkoituksenmukaisen ja kustannuksiltaan edullisen seurakuntien välisen yhteistyön tai seurakuntarakenteen aikaansaamiseksi, vaikka harkinnanvaraista avustusta ei muutoin voitaisi myöntää.

2.1 Perinteinen harkinnanvarainen toiminta-avustus (9 a §, 1 mom.)

Avustus on tarkoitettu tilapäiseen apuun. Sitä on mahdollista saada kolmena peräkkäisenä vuotena, jollei pidempää ajanjaksoa katsota tarkoituksenmukaiseksi seurakunnan erityisistä olosuhteista johtuen. Tämän jälkeen seurakunta voi saada kehittämisavustusta, jonka edellytyksenä on talouden tasapainottamiseen tähtäävä kehittämissuunnitelma.

Kirkkohallitus katsoo, että harkinnanvaraista toiminta-avustusta voi olla tarkoituksenmukaista myöntää seurakunnalle pidemmänkin ajanjakson kuin kolmen peräkkäisen vuoden ajan seuraavista syistä:

I Seurakunta on maantieteellisistä syistä harkinnanvaraisen toiminta-avustuksen tarpeessa. Tällöin toteutuu ainakin toinen seuraavista edellytyksistä:

- a) Seurakunta on saaristoseurakunta
- b) Seurakunnan toiminta on pitkien etäisyyksien takia alueellisesti niin hajautunutta, että siitä aiheutuu seurakunnalle huomattavia kustannuksia

II Määräaikainen harkinnanvarainen avustus

Jos seurakunta on päättämässä seurakuntaliitoksesta, avustusta voidaan myöntää liitoksen toteutumiseen saakka, ei kuitenkaan yhteensä yli viittä vuotta peräkkäin. Tuen jatkumisen edellytyksenä on tuomiokapitulien lausunto yhdistymishankkeen etenemisestä ja toteutumisajankohdasta.

III Vuosittainen muista syistä myönnettävä avustus

Voidaan myöntää seurakunnalle, joka ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Sen arvioinnissa otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet. Hakemuksessa tulee yksilöidä ne perusteet ja erityisolosuhteet, joita seurakunta pitää syinä kuluvan vuoden talouden tasapainottamisongelmiin. Tällöin on syytä painottaa sellaisia tietoja, joita ei voida saada yleisistä tilastoista. Avustusta haettaessa seurakunnan tulee toimittaa selvitys talouden tasapainottamisesta (hakemusvuonna ja kahtena seuraavana vuonna) koskevista toimenpiteistä.

Tuomiokapitulien lausunnoilla on tämän avustuksen myöntämisessä erittäin suuri merkitys. Edelleen edellytetään, että tuomiokapitulien yhteistyökonsultit tai selvitysmiehet mahdollisuuksien mukaan osallistuvat avustusta hakevien seurakuntien talouden tasapainottamissuunnitelmien laadintaan. Myös kaikki mahdolliset yhteistyöhankkeet tulee kartoittaa ja tutkia ennen tämän avustuksen hakemista.

2.2 Kehittämisyhteistyö (9 a §, 2 mom.)

2.2.1 Yhteistoiminnan tukeminen

Kehittämisyhteistyötä myönnetään sekä konkreettisiin yhteistoimintahankkeisiin että yhteistyö- ja yhdistymisselvityksiin. Näihin myönnetään avustusta aiempaa tiukemmin ehdoin. Tärkeää on seurakuntien oma aktiivinen panos, joka ilmenee mm. riittävänä rahallisena omavastuuosuutena hankkeissa.

Konkreettisista yhteistyöhankkeista odotettavissa olevien hyötyjen tulee olla itsessään niin houkuttelevia, että erillistä tuntuva ”bonusta” tai porkkanarahaa liikkeelle lähtöön ei tarvita. Hankkeen säästöjen suuruudesta lisätuesta luovutaan. Avustusta myönnetään yhteistoimintahankkeiden käynnistämiskustannuksiin siten, että seurakunnilta edellytetään näissäkin omavastuuosuutta. Avustuksen saaminen edellyttää seurakunnilta 25 – 50 prosentin omavastuuosuutta. Avustusta myönnettäessä otetaan huomioon hankkeen vaikutus kokonaiskustannuksiin sekä toiminnan laadun ja tason parantamiseen. Kustannuksia ajatellen pääsääntönä pidetään sitä, että kustannusten tulee hankkeen seurauksena pysyvästi alentua.

Taloudellisen yhteistyön kehittämishankkeet voivat tapahtua seutukunta-, maakunta-, rovastikunta- tai hiippakuntatasolla. Myös yhteistyö muiden tahojen (esim. kunta) kanssa on mahdollista. Avustusta haetaan kirkkohallituksen yleiskirjeen 17/2005 liitteenä olevalla avustushakemuksella, joka lähetetään oman hiippakunnan tuomiokapituliin. Hakemuksessa esitetään muun muassa hankkeen tavoitteet ja organisointi sekä yksilöidään ja perustellaan odotettavissa olevat pysyväisluontoiset kustannusten säästöt ja toiminnalliset parannukset. Kehittämishankkeiden suunnitteleminen on monissa tapauksissa pitkäjänteistä työtä ja voi ajallisesti kestä jopa useamman vuoden. Tästä syystä kehittämisyhteistyö voidaan jaksottaa useammalle vuodelle.

Kehittämisyhteistyön myöntämisessä siirrytään järjestelmään, jossa avustusta haetaan tuomiokapitulista. Ne tekevät myös avustusten jakopäätökset. Keskusrahasto jakaa määrärahat kapituleille erillisellä päätöksellä. Kapitulit raportoivat hankkeista ja niiden rahoituksesta vuosittain kirkkohallitukselle.

Esimerkki

Seurakunta A:lla ja seurakunta B:llä on kummallakin nuorisotyöntekijän virka. Seurakunta A:n työntekijä jää eläkkeelle. Tämän jälkeen seurakunnat tekevät yhteistyösopimuksen, jossa A osallistuu seurakunta B:n nuorisotyöntekijän kuluihin 50 % ja saa vastaavan työpanoksen itselleen. Seurakunnat laskevat yhteistyöhankkeesta aiheutuvat säästöt. Säästöä aiheutuu puolittuneista palkkakuluista, kustannuksia mm. lisääntyneistä matkakuluista, kannettavan tietokoneen hankinnasta ja työtilan pintaremontista ja kalusteista.

Seurakuntien A ja B laskennalliset säästöt ovat kummallakin 20.000 euroa vuodessa. Yhteistoimintaan on siis mahdollista saada kehittämisyhteistyötä, koska myönntöä edellytyksenä oleva kustannussäästö tavoitetaan. Käynnistämiskustannukset ovat 3.000 euroa seurakuntaa kohti. Omavastuuosuudeksi määritellään tässä tapauksessa 25 %.

Kirkkohallituksen kehittämisavustus määräytyisi seuraavasti:

Yhteistyön alkamisvuosi

Seurakunta A 2.250 euroa

Seurakunta B 2.250 euroa

Mikäli seurakunnat perustavat nykyistä henkilöstöä vähentämättä uuden yhteisen viran, kysymyksessä ei ole hanke, johon kirkkohallitus myöntää kehittämisavustusta. Tällaisen yhteistyön seurauksena olemassa olevat kustannukset eivät alene vaan lisääntyvät.

Seurakunnan ostaessa taloushallintopalvelunsa yritykseltä, kysymyksessä ei ole kirkkohallituksen tarkoittama yhteistoimintasopimus vaan palvelun osto. Tällainen palvelun osto voi kuitenkin joissain tapauksissa tuoda seurakunnalle laskennallista säästöä esim. vähentyneinä työvoimakustannuksina. Mikäli palvelun ostamisesta yritykseltä aiheutuu seurakunnalle pysyvää säästöä, kehittämisavustusta voidaan myöntää palvelun käynnistämiskustannuksiin.

2.2.2 Yhdistymisavustus

Yhdistymisavustusta maksetaan kaikissa seurakuntajaon muutoksissa, jotka vähentävät seurakuntien lukumäärää. Seurakuntien lukumäärä vähenee, kun seurakunta yhdistetään toisen tai toisten seurakuntien kanssa tai kun seurakunnan alue jaetaan muiden seurakuntien kesken.

Yhtymään kuuluvien seurakuntien yhdistyessä avustusta ei myönnetä.

Laskennallista yhdistymisavustusta ei erikseen anota. Kirkkohallitus myöntää avustuksen koko ajaksi välittömästi sen jälkeen, kun yhdistyvien seurakuntien jäsenmäärä yhdistymistä edeltävän vuoden lopussa on selvillä.

Mikäli yhdistyminen tapahtuu vuosien 2008 tai 2009 alussa, yhdistymisavustus maksetaan 1,8 - kertaisena. Mikäli yhdistyminen tapahtuu vuosien 2010 tai 2011 alussa, yhdistymisavustus maksetaan 1,4 -kertaisena. Mikäli yhdistyminen tapahtuu vuosien 2012 tai 2013 alussa, yhdistymisavustus maksetaan korottamattomana. Vuoden 2013 jälkeen ei enää makseta yhdistymisavustuksia.

Avustus muodostuu perusosasta ja lisäosasta. Perusosa määräytyy seurakuntarakenteen muutoksen jälkeen toimivan uuden seurakunnan jäsenmäärän sekä muutoksessa mukana olevien muiden kuin suurimman seurakunnan yhteenlasketun jäsenmäärän perusteella. Lisäosaa maksetaan seurakunta-jaon muutoksessa, jossa seurakuntien määrä vähenee vähintään kahdella.

Vuosien 2008 ja 2009 alussa toteutettavissa yhdistymisissä perusosaa korotetaan 6 euroa/jäsen sellaisen seurakunnan osalta, jolle on vuosina 2002 – 2007 myönnetty vähintään kolmena vuotena harkinnanvaraista toiminta-avustusta.

Avustuksesta maksetaan puolet muutoksen voimaantulovuotena ja yksi neljäsosa kumpanakin kahtena seuraavana vuotena.

Perusosa

Perusosan saamisen edellytyksenä on, että seurakunnat muodostavat yhden seurakunnan.

Seurakuntayhtymän muodostamista tuetaan edellytyksellä, että sen muodostamiselle on joko kielellisiä tai erityisiä maantieteellisiä syitä. Muissa tapauksissa seurakuntayhtymän muodostamista tuetaan harkinnan mukaan.

Perusosa lasketaan seuraavan kaavan mukaan:

Srk:n jäsenmäärä muutoksen jälkeen	Muiden kuin suurimman srk:n yht.lask. jäsenmäärä	Perusosa/euroa
20.000-	10.000-	120.000
	5.000-10.000	108.000
	alle 5.000	96.000
alle 20.000	7.000-	90.000
	3.500-7.000	75.000
	alle 3.500	60.000

Vuosien 2008 ja 2009 alussa toteutettavissa muutoksissa perusosaa korotetaan 6 euroa/jäsen sellaisen seurakunnan osalta, jolle on vuosina 2002-2007 myönnetty vähintään kolmena vuotena harkinnanvaraista avustusta. Korotus on enintään 60.000 euroa.

Lisäosa

Lisäosaa maksetaan seurakuntajaon muutoksessa, jossa seurakuntien määrä vähenee vähintään kahdella. Lisäosa on 42.000 euroa, jos seurakuntien määrä vähenee kahdella. Se kasvaa mainitulla euromäärällä jokaista seurakuntien määrää tämän lisäksi vähentävää seurakuntaa kohden.

Lisäosaa ei makseta yhtymää muodostettaessa, koska seurakuntien lukumäärä ei vähene.

Esimerkki

Neljä seurakuntaa yhdistyy yhdeksi seurakunnaksi. Seuraavassa eräitä tietoja seurakunnista:

	Jäsenmäärä	Saanut harkinnanvaraista 3 v
Seurakunta A	900	Kyllä
Seurakunta B	1400	Kyllä
Seurakunta C	1500	Kyllä
Seurakunta D	8900	Ei
Yhteensä	12700	

Perusosa

Muiden kuin suurimman seurakunnan yhteenlaskettu jäsenmäärä on 3.800 eli välillä 3.500 – 7.000. Maksettava perusosa olisi tällöin 75.000 euroa.

Perusosan korotus

Koskee vuosina 2008 ja 2009 toteutettavia muutoksia: Kolmelle pienimmälle seurakunnalle on myönnetty harkinnanvaraista toiminta-avustusta vuosina 2002 – 2006 vähintään kolmen vuoden ajan. Näin ollen uusi seurakunta saa perusosan korotusta 6 euroa/jäsen eli 22.800 euroa (yhteensä 3.800 jäsentä).

Lisäosa

Kun seurakuntien määrä vähenee vähintään kahdella, on uusi seurakunta oikeutettu 42.000 euron lisäosaan seurakuntaa kohti. Tässä tapauksessa lisäosa olisi 84.000 euroa, koska vähennys on kolme seurakuntaa.

Yhteensä

Yhdistyminen vuosien 2008 tai 2009 alussa

Avustus maksetaan 1,8 -kertaisena. Tässä tapauksessa avustus olisi 286.200 euroa (perusosa ja lisäosa). Lisäksi seurakunta saa perusosan korotusta 22.800 euroa eli yhteensä 309.000 euroa.

Yhdistyminen vuosien 2010 tai 2011 alusta

Avustus maksetaan 1,4 -kertaisena. Tässä tapauksessa avustus olisi 222.600 euroa (perusosa ja lisäosa).

Yhdistyminen vuosien 2012 tai 2013 alussa

Uusi seurakunta saa kolmen vuoden aikana yhteensä 159.000 euroa (perusosa ja lisäosa).